

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут лісового
і садово-паркового господарства
Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ТА ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ВИТОКИ, СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ АНТРОПОЦЕНУ

(присвячена 100-річчю кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій)

6-8 листопада 2019 р.

м. Київ, Україна

ВІДРОДЖЕННЯ ЗАХИСНОГО ЛІСОРозВЕДЕННЯ – ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВАГИ

*В.М. Малюга, С.М. Дударець,
кандидати сільськогосподарських наук,
Національний університет біоресурсів і природокористування
України, м. Київ*

На території сучасної України накопичений понад 200-річний досвід захисного лісорозведення для запобігання несприятливим природними факторам, який переконливо засвідчує реальні можливості покращення екологічного стану довкілля. За різними довідковими даними в Україні створено близько 1,3 млн га захисних лісових насаджень, у т. ч. 430-440 тис. га полезахисних лісових смуг. Незважаючи на такі значні обсяги захисного лісорозведення сільськогосподарські угіддя були захищені лише на половину від потреби. До 1986 року планувалося провести впорядкування полезахисних насаджень, однак, через відповідні соціально-економічні причини цього не вдалося зробити й донині. Тому реальна їх площа, стан і прояв ними захисних властивостей потребують подальших досліджень.

Полезахисним смугам притаманні основні елементи лісового біоценозу, вони характеризуються біологічною стійкістю і полезахисною ефективністю за будь-якої пори року. Їх біологічна стійкість забезпечується завдяки інтенсивному росту у молодому віці, формуванням максимально можливої висоти за певних умов та довговічністю. Ефективність їх дії проявляється у системі полезахисних смуг, коли за умов досягнення проектної висоти забезпечується надійний захист польових угідь. Актуальність цього питання посилюється необхідністю вивчення полезахисних насаджень у контексті зміни їх лісівничо-таксаційних характеристик, конструктивних особливостей та лісівничих заходів догляду.

За останній період питанням захисного лісорозведення не було приділено належної уваги. Незважаючи на прийняті Закони України («Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки» та Державної цільової програми «Ліси України 2010-2015 роки») у частині

виконання робіт із захисного лісорозведення не були повною мірою реалізовані з причин недостатнього бюджетного фінансування, а також складної процедури передачі земель під заліснення.

На теперішній час альтернативи захисному лісорозведенню не існує. Протягом тривалого періоду воно пройшло успішне практичне випробування та як агролісівництво поширилося країнами світу. Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій НУБіП України є правонаступницею у вирішенні питань захисного лісорозведення, які започатковані та практично втілювалися у 60-х роках минулого століття професорами Б.Й. Логгіновим та В.О. Бодровим, наукові школи яких продовжують важливу розпочату справу.

З метою розгляду питань полезахисного лісорозведення у 2016 році на базі ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП України було проведено Всеукраїнський круглий стіл «Правовий режим полезахисних лісових смуг. Хто реальний господар?». На цьому заході обговорювались актуальні проблеми полезахисного лісорозведення, законодавчо-нормативного забезпечення імплементації Концепції розвитку агролісомеліорації в Україні, збереження, охорони та ведення господарства в полезахисних лісових смугах, а також розроблені рекомендації щодо вирішення піднятих питань.

Реальне вирішення цієї проблеми можливе за умов розробки цілісної Програми захисного лісорозведення з урахуванням Концепції розвитку агролісомеліорації в Україні та взаємодії з профільними науковими установами, органами центральної і місцевої влади тощо. Виходячи з набутого досвіду посильний вклад у вирішення таких питань можуть внести і науково-педагогічні працівники кафедри відтворення лісів та лісових меліорацій, що може стати реальною темою прикладних наукових досліджень та практичного втілення новітнього захисного лісорозведення в сучасне життя у частині *досягнення конкретних цілей сталого розвитку держави.*

Захисні лісові насадження, які створюються штучним шляхом у відповідності до конкретних природно-кліматичних умов з часом (поступово, поетапно завдяки росту й розвитку) шляхом формування відповідних лісорослинних умов стають природним лісом. Використання лісу і захисних лісових насаджень – реальний шлях відновлення властивостей природного середовища безпечними методами.